

DISCURS PERSUASIU

Curs: 2008-2009	Codi: 26167	Crèdits:
Cicle: Primer	Tipus d'assignatura: Optativa d'universitat (II.elecció)	Semestre: Anual

PROFESSOR(S)

[Elvira Teruel Planas](#)

DESCRIPCIÓ GENERAL, OBJECTIUS I REQUISITS PREVIS

OBJECTIUS

A partir del model i dels criteris que proporcionen la retòrica clàssica, la psicologia cognitiva, la filosofia del llenguatge i l'anàlisi crítica del discurs s'estudiaran els elements que fan que el discurs públic (i interpersonal) resulti versemblant, convincent i persuasiu.

Aquest objectiu es durà a terme de manera aplicada, partint dels interessos dels estudiants i atenent un objectiu doble:

- obrir camins de reflexió i d'anàlisi dels diferents tipus de discurs públic: periodístic, publicitari, jurídic i polític i en els mitjans audiovisuals i escrits.
- produir i posar en pràctica diferents tipus de discurs persuasiu (interpersonal i públic).

ESBÓS DEL TEMARI

MARC TEÒRIC

Discurs persuasiu i retòrica

- Discurs persuasiu. Retòrica. Discurs públic.
- L'art de la persuasió.
- Retòrica vs. retòrica.
- Objecte de la retòrica. El mètode de la persuasió.
- Persuasió i manipulació.
- La persuasió en la comunicació: interpersonal i mediàtica.
- Les fases d'elaboració del discurs persuasiu: la *tejné rhetoriké*.

La tècnica retòrica:

Les fases d'elaboració del discurs oratori

- Inventio: l'aparell ideològic. Teoria de l'argumentació retòrica. Trobar la manera de persuadir. Mecanismes lògics i mecanismes psicològics. El caràcter de l'emissor i "les passions" del receptor (Ethos i Pathos)
- Dispositio: la construcció del discurs persuasiu, la disposició dels arguments, l'ordre de les parts.
- Elocutio: l'elecció de les paraules i de l'estil (logos). Remarques dels elements que caracteritzen la llengua del text. Anàlisi crítica del discurs.
- Memoria i actio: la posada en escena.

Retòrica i discurs públic

- La retòrica com a model per a l'anàlisi del discurs persuasiu: interpersonal i públic; escrit, audiovisual, periodístic, publicitari, polític, jurídic, etc.
- Anàlisi de l'emissor (autor, actor, narrador) i del receptor (target o públic objectiu), des del punt de vista retòric. Els caràcters i les "passions".
- La tècnica retòrica al servei de la ideologia i de la construcció de la realitat en el discurs mediàtic.
- Premisses i arguments dominants (lògics i emotius, verbals i no verbals), en relació amb els valors, les actituds, les normes i les creences que regeixen la societat i la cultura).
- Implícits i supòsits ontològics subjacents del discurs dels mitjans. El mapa del model de món que vehiculen els diferents textos (de premsa, de ràdio i de televisió, de publicitat).
- Estructura i disposició textual dels arguments en el discurs de massa. Diferències retòriques entre la difusió a la premsa i a la televisió.
- L'estil: Valoració i interpretació de les paraules i de les imatges triades. Tòpics i estereotips. Anàlisi crítica.
- Elements de la posada en escena del discurs públic.

BIBLIOGRAFIA ESSENCIAL

- ARISTÒTIL *Retòrica. Poètica*, Barcelona, Laia, 1985.
- AUSTIN, J.L. (1962) *How to do things with words*. Traducció castellana: *Palabras y acciones*, Buenos Aires, Paidós, 1971.
- BARTHES, R. (1966) *Recherches Rhétoriques. L'Ancienne rhétorique*, Paris, Communications 16, Seuil, 1970.
- BATESON et al. (1981) *La nueva comunicación*, Barcelona, Kairós, 1994.
- BENEYTO, J. (1982) *El color del cristal. Mecanismos de manipulación de la realidad*, Madrid, Pirámide.
- BLACK, M. (1962) *Modelos y metáforas*, Madrid, Tecnos, 1966.
- DAVIS, F. (1971) *La comunicación no verbal*, Madrid, Alianza Editorial, 1976.
- CHILLÓN, Albert (1999) *Literatura y periodismo. Una tradición de relaciones promíscuas*, Bellaterra, SPUAB i altres, col. Aldea global.
- CHOMSKY, N i HERMAN, E.S. (1988) *Los guardianes de la libertad*, Barcelona, Crítica, 1990.
- FONTANIER, P. (1821) *Les figures du discours*, Paris, Flammarion, 1977.
- GENETTE, G. (1964) "La Rhétorique et l'espace du langage", *Tel Quel*, 11.
- (1983) *Nouveau discours du récit*, Paris, Seuil.
- GORDON, G.N. (1971) *Persuasion: The theory and Practice of Manipulative Communication*, New York, Hastings House.
- GRICE, H.P. (1957) "Meaning", a *Philosophical Review*, 67.
- (1961) "The Causal Theory of Perception" a *Proceedings of the Aristotelian Society*, Supl. 35.
- (1967) "Logic and Conversation", a *Further notes on logic and conversation*, Cole & Morgan, 1975.
- GROUP M (DUBOIS et al.) (1970) *Rhétorique générale*, Paris, Seuil, 1982.
- HALLIDAY, M.A.K. (1970) "Estructura y función del lenguaje", a Lyons, J. ed. *Nuevos horizontes de la lingüística*, Madrid, Alianza Universidad, 1975.
- LAKOFF, G. y JOHNSON, M. (1980) *Metáforas de la vida cotidiana*, Madrid, Cátedra/Teorema, 1986.
- LAUSBERG, H. (1960) *Manual de retórica literaria*, Madrid, Gredos, 1966, 3 vols.
- LE GUERN, M. (1973) *La metáfora y la metonimia*, Madrid, Cátedra, 1980.
- LEECH, G. (1974) *Semántica*, Madrid, Alianza Universidad, 1985.
- LEVINSON, S.C. (1983) *Pragmática*, Barcelona, Teide, 1989.
- LÓPEZ FARJEAT, L.X. (2002) *Teorías aristotélicas del discurso*, Pamplona, EUNSA.
- LOTMAN, Yuri M. (1970) *Estructura del Texto Artístico*, Madrid, Istmo, 1982.
- (1979) "La rhétorique du non-verbal", a *Rhétoriques, sémiotiques*, *Revue d'Esthétique*, 1979/1-2.
- LYONS, J. (1977) *Semántica*, Barcelona, Teide, 1980.
- MORIER, H. (1961) *Dictionnaire de poétique et de rhétorique*, Paris, PUF, 1989.
- PERELMAN, CH. i OLBRECHTS-TYTECA, L. (1958) *Traité de l'argumentation* (2 vols), Paris, PUF.
- REARDON, K. (1981) *La persuasión en la comunicación. Teoría y contexto*, Buenos Aires, Paidós Comunicación.
- SEBEOK, T.A. (1960) *Estilo del lenguaje*, Madrid, Cátedra, 1974.
- y UMIKER-SEBEOK, J. (1987) *Sherlock Homes y Charles S. Peirce. El método de la investigación*, Barcelona, Paidós.
- RICARTE, J.M. (1998) *Creatividad y comunicación persuasiva*, Bellaterra, SPUAB i altres, col. Aldea global.
- SPANG, K. (1979) *Fundamentos de retórica*, Pamplona, EUNSA.
- SERRANO, S. (1984) *de l'amor als signes*, Barcelona, Promociones Publicaciones Universitarias.
- SHOPENHAUER, A. *El arte de tener razón*, Madrid, EDAF, 2003.
- STEINER, G. (1975) *Después de Babel, Aspectos del lenguaje y la traducción*, Madrid, FCE, 1980.
- TERUEL, M.E. (1997) *Retòrica, informació i metàfora*, Bellaterra, SPUAB i altres, col. Aldea global.
- TUSON, J. (1990) *El llenguatge i el plaer*, Barcelona, Empúries.
- Van DIJK, T. (1998) *Ideologies*, Barcelona, Gedisa, 1999.
- WATZLAWICK, P. (1976) *¿Es real la realidad? Confusión, Desinformación, Comunicación*, Barcelona, Herder, 1992.

FORMA D'AVALUACIÓ

Contínua, a partir de la qualitat i del grau d'implicació en la realització de les propostes de treball i de les activitats -teòriques i pràctiques- que es detallen en la metodologia d'aquest programa.

ALTRES DADES

Metodologia

TEORIA

- Descripció del model teòric. Lectura i comentari del marc bibliogràfic.
- Reflexió i anàlisi aplicada de discursos concrets i variats que il·lustren i reflecteixen el que s'ha descrit al model teòric.

PRÀCTICA

Propostes de treball:

- **Opcions segons el nombre i el perfil dels alumnes**
 - Individual, en grup, o col·lectiu
 - Treball i contingut monotemàtic col·lectius:
Seguiment d'un o més objecte d'estudi durant tot el curs (per exemple: campanyes electorals i publicitàries, la guerra al món, la violència domèstica i de gènere, la immigració, etc.). A cada classe es revisarà el material adient, s'analitzarà i se'n trauran unes conclusions. El resum de cada classe s'elaborarà per escrit i es corregirà a la següent sessió. A final de curs s'haurà realitzat un treball col·lectiu.
 - Treball i contingut de temàtica diversa col·lectius:
Es prepara durant la setmana un objecte d'estudi diferent per a cada sessió (un discurs determinat de qualsevol àmbit, un visionat o audició, etc.). A classe, cadascú hi exposa les seves observacions i se n'elaboren unes conclusions seguint el model teòric. A final de curs s'haurà elaborat un treball col·lectiu de diferents temes.
 - Treball i contingut de temàtica diversa, individual o en grup:
Cada persona o cada grup triarà un discurs, una situació comunicativa, una temàtica o un esdeveniment (que es pot comparar entre diferents mitjans). A classe se n'exposaran les observacions, seguint el canemàs del model teòric proposat. A final de curs cada persona o cada grup tindrà un treball personal elaborat durant el curs.
 - Seguiment tutoritzat de treballs personals o en grup (per a grups molt reduïts):
Després d'unes sessions d'estudi del model teòric, cada persona o cada grup realitza el seu objecte d'estudi, seguint unes tutories. La tercera part de curs es dedica a la posada en comú dels resultats obtinguts. Aquesta posada en comú pot servir de pràctica de "producció de discurs".
 - **Opcions d'objecte d'estudi, segons els interessos i les motivacions dels alumnes:**
 - **ANÀLISI DE DISCURSOS:** interpersonals i públics: converses, textos de premsa, ràdio, televisió, cinema, literatura, publicitat.
 - **ANÀLISI DE SITUACIONS:** qualsevol situació comunicativa és susceptible de ser estudiada des de la perspectiva de la persuasió retòrica. Es poden analitzar tota mena de situacions que semblin interessants al grup, des de les de caràcter més interpersonal fins a les més públiques.
 - **ANÀLISI DE TEMÀTIQUES:** idees i "constructes" de l'escala de valors de la nostra cultura, publicitat de determinats productes, etc.
 - **ANÀLISI D'ESDEVENIMENTS:** un esdeveniment rellevant i d'interès per al grup-classe pot ser estudiat globalment i en detall, seguint el model que ens proporciona l'aparell de la retòrica com a eina de persuasió.
 - **PRODUCCIÓ DE DISCURS PERSUASIU:** elaborar i posar en pràctica diferents tipus de discurs persuasiu, tenint en compte tot el que s'ha treballat a les classes de teoria i d'anàlisi del discurs. Es comentaran les dificultats que presenta cada alumne a l'hora de fer discurs públic i es treballaran les habilitats comunicatives i les estratègies retòriques necessàries per millorar-lo.
-